

اخلاق حرفه‌ای در آموزش دانشگاهی: ابعاد و سازه‌ها

شهرام یزدانی^۱، معصومه ایمانی‌پور^{۲*}

چکیده

زمینه و هدف: مفهوم اخلاق حرفه‌ای یکی از مفاهیم انتزاعی و گنگ بوده و در متون تعاریف مختلفی از آن ارائه شده است. آنالیز این مفهوم برای رسیدن به درک مشترک و تدوین استانداردهای رفتاری و طراحی سنجه‌های ارزشیابی اهمیت اساسی دارد. هدف این مطالعه ارائه تعریف جامعی از مفهوم اخلاق حرفه‌ای در آموزش دانشگاهی و شناسایی ابعاد و سازه‌های تشکیل دهنده آن بود.

روش بررسی: به منظور تبیین مفهوم اخلاق حرفه‌ای در آموزش دانشگاهی از روش هشت مرحله‌ای تحلیل مفهوم والکر و اوانت استفاده شد. بدین ترتیب که بعد از مرور گسترده منابع و متون، ۳۸ منبع مرتبط وارد مطالعه شدند که با مرور ۲۱ منبع، اشباع داده حاصل شد و ویژگی‌ها، ابعاد، سازه‌ها، پیش‌آیندها و پی‌آیندهای مفهوم مورد نظر استخراج و آشکار شدند.

یافته‌ها: نتایج بررسی متون و تحلیل مفهوم نشان داد اخلاق حرفه‌ای در آموزش دانشگاهی در راستای عمل به تعهدات حرفه‌ای اساتید شکل گرفته و دارای چهار ویژگی اساسی اتیکت حرفه‌ای، اخلاق در تعاملات اجتماعی حرفه‌ای، اخلاق در مسائل و کارکردهای تکنیکی حرفه‌ای، ارزش‌ها و باورهای درون فردی اختصاصی حرفه بوده و نیازمند برخورداری اساتید از توانمندی‌های اخلاقی شامل حساسیت اخلاقی، دانش اخلاقی، استدلال اخلاقی و خودتنظیمی اخلاقی است.

نتیجه‌گیری: شناسایی مولفه‌ها و ویژگی‌های اخلاق حرفه‌ای در آموزش دانشگاهی به ایجاد درک مشترک از این مفهوم منجر شده و به تدارک راهکارهای ارتقاء اخلاق حرفه‌ای اساتید که از الزامات تضمین کیفیت عملکرد حرفه‌ای اساتید است، کمک کرده و گام بنیادین در طراحی ابزارهای سنجش آن می‌باشد.

کلمات کلیدی: اخلاق حرفه‌ای، تدریس، آموزش عالی، آنالیز مفهوم

۱. استاد، گروه آموزش پزشکی، دانشکده آموزش علوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران. shahram.yazdani@yahoo.com

۲. * نویسنده مسئول، استادیار، گروه مراقبت‌های ویژه و مدیریت، دانشکده پرستاری و مامایی، مرکز تحقیقات مراقبت‌های پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران. m_imanipour@tums.ac.ir

مقدمه

در متون مرتبط با اخلاق، در کنار بحث پیرامون اخلاق نظری (فرا اخلاق)^۱ و اخلاق هنجاری^۲، از اخلاق کاربردی^۳ نیز نام برده می‌شود. اخلاق کاربردی با تاکید بر اخلاق نظری و هنجاری و با بهره‌گیری از اصول و نظریه‌های مطرح در آنان، به بحث و بررسی پیرامون آنچه باید و آنچه نباید در حوزه رفتار سخن می‌گوید و مربوط به رفتار عینی در واقعیت خارجی است (۱، ۲) که در حوزه‌های گوناگون پزشکی، سیاست، اقتصاد، خانواده، ورزش و... مطرح می‌شود (۳). لازم به توضیح است که بعضی، از واژه اخلاق حرفه‌ای^۴ استفاده کرده و آن را یکی از شاخه‌های اخلاق کاربردی می‌دانند که به مسئولیت‌های اخلاقی برگرفته از شغلی که فرد برعهده گرفته، می‌پردازد (۱). در هر حال، این دو واژه اغلب در متون بجای هم مورد استفاده قرار می‌گیرند (۴) و تعاریف مختلفی از آنها ارائه شده است ولی آنچه تقریباً در همه مشترک می‌باشد این است که اخلاق حرفه‌ای مجموعه‌ای از اصول و استانداردهای سلوک بشری است که رفتار افراد و گروه‌ها در یک ساختار حرفه‌ای را تعیین می‌کند و مفهوم آن از علم اخلاق اتخاذ شده است. به عبارت دیگر مجموعه قوانین اخلاقی که از ماهیت حرفه به دست آمده و به چگونگی رفتار، ادب و عمل شخص هنگام انجام کار حرفه‌ای می‌پردازد، اخلاق حرفه‌ای نام دارد (۵). هدف از اخلاق حرفه‌ای، مسئولیت اخلاقی است که فرد در شغل خود دارد. مثلاً پزشک مسئولیت‌های اخلاقی دارد که برگرفته از شغلی است که برعهده گرفته است، به‌گونه‌ای که اگر شغل دیگری می‌پذیرفت مسئولیت‌هایی اخلاقی وی تغییر می‌کرد (۲). حرفه‌های گوناگون بر حسب میزان حساسیت و وظیفه‌ای که در خدمت به جامعه دارند، معیارهای اخلاقی متفاوتی دارند. به طور کلی، هر حرفه باید دارای رهنمودهای

اخلاقی و قانونی باشد و آیین‌نامه‌های آن حرفه باید به این استانداردهای اخلاقی و قانونی متعهد باشند تا اطمینان و اعتماد همه مردم را جلب نمایند. بدون این اعتماد، یک حرفه نمی‌تواند یک حرفه باقی بماند (۵).

آموزش عالی نیز به‌عنوان یک نظام حرفه‌ای نیازمند برخورداری و تبعیت از معیارهای اخلاق حرفه‌ای است (۶). بخشی از اخلاق حرفه‌ای آموزش عالی به مشخص کردن حدود و ثغور رفتارهای مناسب یا نامناسب و هدایت اعضای هیات علمی در اجرای مسئولیت‌های حرفه‌ای مرتبط می‌باشد (۷). تدریس و آموزش، بخش تنومند و مهمی از نظام آموزش دانشگاهی را تشکیل داده و لذا نیازمند ملاحظات اخلاقی خاص می‌باشد (۸). اساساً اخلاق و تدریس به طور ذاتی در هم تنیده هستند (۹، ۱۰) و لذا لازم است اساتید و معلمان دانش اخلاقی^۵ مرتبط با حرفه خود را بدانند و از آن آگاه باشند (۱۱). از سوی دیگر، پایبندی اعضای هیات علمی به اصول و ارزش‌های اخلاق حرفه‌ای، از منظر توسعه فرهنگ سازمانی مبتنی بر اخلاقیات و انتقال صفات ممیزه و ویژگی‌های برجسته انسانی به دانشجویان و در نتیجه اشاعه آنها در جامعه، نیز بسیار حائز اهمیت است (۷). فرض اخلاقی در مورد اساتید این است که به جهت دارا بودن نقش تعلیم و تربیت فراگیران، در قیاس با سایر حرفه‌ها باید متخلق به بالاترین سطح استانداردهای اخلاق فردی باشند چرا که در جایگاه استادی به عنوان الگوی عملی و انسانی دانشجویان ایفای نقش کرده و می‌توانند ارزش‌های اخلاقی را پیش از ورود آنان به محیط‌های کاری و زندگی اجتماعی به عنوان مبنای افکار، تصمیمات و رفتار، در آنها نهادینه کنند (۷، ۱۲). بر اساس این پیش‌فرض‌ها و با عنایت به اینکه معلمی و تدریس، حرفه‌ای است که بذات اخلاقی بوده و باید اخلاق مدار نیز انجام شود، لذا هر فردی که به این حرفه مبادرت می‌کند الزاماً باید اصول اخلاق حرفه‌ای آن را بداند و رعایت نماید (۱۳). این در حالی است که تاکنون

1. Meta ethics
2. Normative ethics
3. Applied ethics
4. Professional ethics

5. Ethical Knowledge

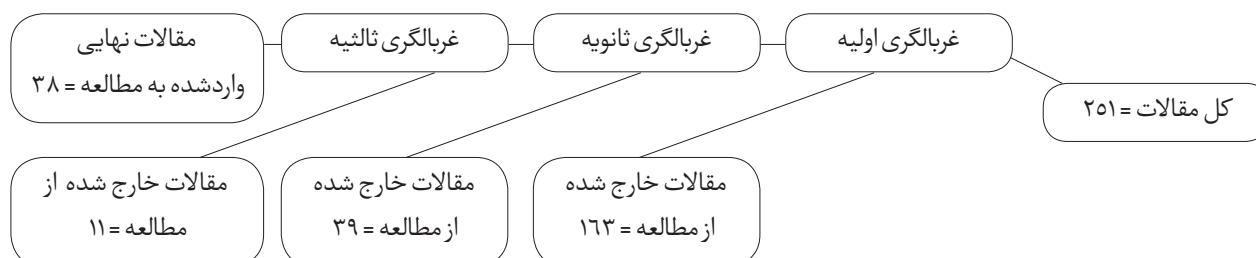
به مفهوم اخلاق حرفه‌ای در آموزش دانشگاهی به طور جامع پرداخته نشده است. لذا در مقاله حاضر سعی شده این مقوله مورد تحلیل مفهومی قرار گرفته و ابعاد، سازه‌ها و ویژگی‌های آن مورد بررسی و مذاقه قرار گیرد.

روش بررسی

این مطالعه از نوع کیفی بوده و به شیوه تحلیل مفهوم^۶ انجام شد. روش تحلیل مفهوم اساساً زمانی مورد استفاده قرار می‌گیرد که نیاز است مفاهیم مختلف، ویژگی‌ها و ارتباطات بین آنها روشن و تبیین گردد (۱۴). این فرایند یک فعالیت ذهنی است که در آن محقق سعی می‌کند با رویکردهای فرانشاختی تاملی، عناصر و مولفه‌های مستتر در معنی یک مفهوم را آشکار نماید. تعدادی از نظریه‌پردازان معتقدند که روش تحلیل مفهوم موجب شفاف‌سازی، هویت‌بخشی و معناداری لغات می‌شود و با ایجاد شفافیت و افزایش درک، دانش اساسی را برای عملکرد فراهم می‌کند (۱۵، ۱۶). در این تحقیق به منظور تبیین مفهوم اخلاق حرفه‌ای آموزش دانشگاهی از روش تحلیل مفهوم والکرو اوانت^۷ استفاده شد. از نظر والکرو اوانت تحلیل مفهوم عبارتست از فرایند تمایز بین ویژگی‌های تعریف‌کننده یک مفهوم با ویژگی‌های نامرتبط با آن که طی هشت مرحله قابل بررسی و انجام است.

این هشت مرحله عبارتند از: ۱- انتخاب مفهوم مورد نظر؛ ۲- تعیین هدف از تحلیل مفهوم؛ ۳- شناسایی موارد کاربرد مفهوم مورد نظر؛ ۴- تعیین ویژگی‌های تعریف‌کننده مفهوم؛ ۵- ساخت یک نمونه مدل؛ ۶- ساخت مدل‌های مرتبط، مخالف و مرزی؛ ۷- شناسایی پیش‌آیندها و پی‌آیندها و ۸- تعیین ارجاعات تجربی (۱۶). به منظور انجام این مراحل از مرور متون استفاده شد و در پایگاه‌های داده Taylor and Francis, Eric, Elsevier, Medline / Pubmed, Google Scholar, Science Direct جستجو صورت گرفت. استراتژی سرچ عبارت بود از (*OR instruct OR educat* OR faculty OR teach* professor) AND (*OR profession* OR moral OR ethic* OR manner OR conduct OR disposition OR behavior OR character OR). به منظور انتخاب بهترین و مرتبط‌ترین مقالات و متون، غربالگری در سه مرحله انجام شد: در غربالگری اولیه، متون بر اساس عنوان، دست‌چین شدند و مقالات تکراری، حذف گردیدند. در مرحله بعد غربالگری ثانویه انجام شد که بر اساس مطالعه فهرست، خلاصه و مقدمه متون بود و در نهایت در غربالگری ثالثیه، متن به طور کامل مطالعه شد و اگر مرتبط با موضوع و سوال پژوهش نبود از مطالعه خارج گردید. در این مطالعه، جستجوی متون تا رسیدن به اشباع داده ادامه پیدا کرد یعنی تا زمانی که در نتایج

دیاگرام ۱- مراحل غربالگری متون و رسیدن به اشباع داده

6. Concept analysis
7. Walker and Avant

از یک مفهوم (۱۷). هدف اصلی تحلیل مفهوم در تحقیق حاضر ارائه یک تعریف عملیاتی از مفهوم اخلاق حرفه‌ای در آموزش دانشگاهی بود. اساساً بحث و چالش درباره اخلاق آموزش از دو دهه پیش در سراسر دنیا، مورد توجه قرار گرفته (۱۸) و از واژگان متنوع و تعاریف مختلفی در این زمینه استفاده شده که بعضاً مرزبندی آنها با هم مشخص نیست. در حالیکه سازمان‌ها برای تنظیم سیاست‌ها و برنامه‌های خود و تضمین کیفیت بالای عملکرد اعضای حرفه‌ای خود نیازمند تدوین استانداردهای خاص و معیارهای سنجش در ابعاد مختلف حرفه‌ای هستند و اولین گام برای تدوین این استانداردها، شناخت دقیق موضوع مورد نظر و آگاهی از وجوه و ویژگی‌های آن است (۱۹). لذا در این مطالعه هدف از تحلیل مفهوم، شناسایی ساختار داخلی مفهوم اخلاق حرفه‌ای و عناصر و مولفه‌های پایه آن بود تا بتوان یک تعریف شفاف و عملیاتی از مفهوم اخلاق حرفه‌ای در آموزش دانشگاهی ارائه داد به گونه‌ای که امکان تعریف استانداردها و تعیین معیارهای سنجش برای آن فراهم آید.

گام سوم- موارد کاربرد تحلیل مفهوم: از دیدگاه والکرو اوانت در تحلیل یک مفهوم ضروری است موارد کاربرد آن مفهوم شناسایی و مشخص شود (۱۶). موارد کاربرد مفهوم اخلاق حرفه‌ای آموزش دانشگاهی عبارتند از:

الف) برنامه‌ریزی برای ارتقاء و بهبود اخلاق حرفه‌ای اساتید: یکی از دغدغه‌ها و وظایف مهم مدیران، برنامه‌ریزی برای ارتقاء سطح توانمندی‌ها و کیفیت کار اساتید در ابعاد مختلف تدریس، تحقیق، مشاوره و... است. از آنجا که اخلاق حرفه‌ای نیز یکی از ابعاد اصلی شغل معلمی بوده و تقریباً بر تمامی نقش‌ها و وظایفی که یک معلم به عهده دارد سایه افکنده، بنابراین تلاش برای ارتقاء آن و توانمندسازی اساتید از این بُعد، از وظایف مدیران است. اما برنامه‌ریزی صحیح و درستی که بتواند به پیامدهای مطلوب بینجامد مستلزم شناخت دقیق حوزه مورد نظر است (۲۰).

حاصل از جستجو، موضوع یا صفت تازه‌ای در رابطه با مفهوم مورد مطالعه یافت نشد. در مجموع ۳۸ منبع وارد مطالعه شد و مراحل تحلیل مفهوم براساس آنها انجام گردید که با مطالعه ۲۱ منبع، محققین به اشباع داده رسیدند (دیاگرام ۱).

یافته‌ها

یافته‌های پژوهش و داده‌های حاصل از بررسی متون به تفکیک مراحل هشت‌گانه تحلیل مفهوم، در ادامه به طور مشروح ارائه شده‌اند.

گام اول- انتخاب مفهوم: معمولاً مفاهیم انتخابی برای تحلیل، مفاهیمی هستند که در حرفه مورد نظر مهم بوده یا تعاریف مختلفی از آنها وجود دارد یا اساساً بسیار انتزاعی بوده و معنی آنها مبهم است (۱۷). مفهوم اخلاق حرفه‌ای در آموزش دانشگاهی در عین حال که مهم بوده و در تضمین کیفیت عملکرد حرفه‌ای اساتید نقش تعیین کننده‌ای دارد اما مفهومی است که هنوز با ابهام و پیچیدگی همراه است. این ابهام از آنجا ناشی می‌شود که در تعریف اخلاق حرفه‌ای نیز اتفاق نظر وجود نداشته و حتی از واژگان مختلف مانند اخلاق کاربردی^۸ یا اخلاق عملی^۹ برای آن استفاده شده و در بعضی موارد نیز با حرفه‌ای‌گری^{۱۰} خلط شده است (۴). عدم وجود توافق و اجماع عمومی در مورد تعریف اخلاق حرفه‌ای و ابهام در زمینه وجوه و ویژگی‌های آن بویژه در حرفه مورد نظر، ضرورت تبیین این مفهوم را آشکار می‌کند.

گام دوم- هدف از تحلیل مفهوم: اهداف مختلفی برای تحلیل مفهوم متصور است از جمله تمایز ایجاد کردن بین موارد استفاده علمی و استفاده معمولی از یک مفهوم، ارائه یک تعریف عملیاتی از مفهوم مورد نظر یا شفاف سازی معنی موجود

8. Applied ethics
9. Practical ethics
10. Professionalism

ب) ارزشیابی اخلاق حرفه‌ای اساتید: ارزشیابی هر توانمندی در گام اول نیازمند این است که آن توانمندی، دقیق و به صورت عینی تعریف شده باشد تا بتوان راهکارها و ابزارهای سنجش آن را تدارک دید (۲۱). شناسایی و سنجش رفتار و منش معلمان یکی از الزامات حرفه‌ای در برنامه‌های آموزشی قبل از خدمت است. ضمن اینکه بسیاری از موسسات و برنامه‌های اعتباربخشی نیز بر ارزشیابی اخلاق حرفه‌ای معلمان تاکید دارند (۲۲). بر این اساس لازم است مفهوم اخلاق حرفه‌ای آموزش به دقت تعریف شده و ابعاد آن مشخص گردد تا امکان ارزشیابی اولیه آن در هنگام جذب اساتید یا ارزشیابی ثانویه آن در حین خدمت به صورت ارزشیابی تکوینی یا تجمعی فراهم آید.

گام چهارم - تعیین ویژگیهای تعریف‌کننده: مهمترین و اصلی‌ترین گام در تحلیل مفهوم، تعیین ویژگی‌های تعریف‌کننده آن مفهوم است. ویژگی‌های تعریف‌کننده در واقع صفاتی هستند که مفهوم مورد نظر را از مفاهیم مشابه متمایز می‌کنند و فضای معنایی آن را مشخص می‌سازند و به شفاف شدن معنی آن کمک می‌کنند (۱۶، ۱۷). به منظور یافتن ویژگی‌های تعریف‌کننده مفهوم اخلاق حرفه‌ای آموزش دانشگاهی، به موازات جستجوی متون و مقالات مرتبط، هر منبع به دقت مطالعه شده و عباراتی که شامل تعریف یا صفت یا خصوصیتی در مورد موضوع مورد مطالعه بودند یا جنبه‌ای از آن را آشکار کرده بودند مشخص شدند. این عبارات تحت عنوان عبارات مرجع^{۱۱} و به صورت نقل قول مستقیم استخراج شدند. به منظور شفافیت بیشتر مفهوم و تعیین ابعاد آن، تمامی ویژگی‌های تعریف‌کننده متناسب با اینکه چه بُعد یا سطحی از مفهوم را بیان می‌کردند در سه حوزه تعریفی^{۱۲} قرار گرفتند (جدول ۱). بر این اساس، اخلاق حرفه‌ای آموزش دانشگاهی در راستای عمل به تعهدات حرفه‌ای اعضای هیات علمی شامل ۱- تعهد به انتظارات و هنجارهای ارزشی جامعه،

۲- تعهد به قوانین و استانداردهای سازمان و جامعه حرفه‌ای، ۳- تعهد به آموزش و هدایت فراگیران، ۴- تعهد به تکامل اخلاقی فراگیران، ۵- تعهد به ارتقاء حرفه‌ای خود، شکل گرفته و سازه‌ها و ابعاد تشکیل دهنده آن عبارتند از ۱- اتیکت حرفه‌ای، ۲- اخلاق در تعاملات اجتماعی حرفه‌ای، ۳- اخلاق در مسائل و کارکردهای تکنیکی حرفه‌ای، ۴- ارزش‌ها و باورهای درون فردی اختصاصی حرفه. شکل‌گیری این وجوه و امکان عمل به آنها، نیازمند برخورداری و وجود توانمندی‌های اخلاقی در اساتید است که شامل ۱- حساسیت اخلاقی، ۲- دانش اخلاقی، ۳- استدلال اخلاقی، ۴- خودتنظیمی اخلاقی می‌باشند.

(جدول شماره ۱)

گام پنجم- ارائه نمونه مدل: نمونه مدل^{۱۳} عبارتست از نمونه‌ای که بتواند مفهوم مورد نظر را با تمام ویژگی‌های تعریف‌کننده اصلی‌اش نشان دهد. در واقع محقق با ارائه نمونه مدل کاملا مطمئن می‌شود که مثالی واقعی از مفهوم مورد مطالعه ارائه داده است (۱۴، ۱۷).

خانم «الف» استاد دانشگاه است. او برنامه درسی خود را منطبق بر اصول طراحی درسی آماده کرده و محتوا و متریبال آموزشی را متناسب با اهداف دوره و جامعه فراگیران تهیه می‌نماید. قبل از تدریس، با مطالعه اطلاعات علمی خود را به روز کرده و به موقع و با ظاهری آراسته، بدون استفاده از ظواهر تجمل و برتریت مالی، سرکلاس حاضر می‌شود. به دانشجویان احترام گذاشته و آنها را مودبانه خطاب می‌کند. سوالات دانشجویان را پاسخ داده و اطمینان پیدا می‌کند ابهام آنها برطرف شده است. تکالیفی که تعیین می‌کند متناسب با اهداف آموزشی دوره بوده و در مورد آنها بازخورد سازنده به دانشجویان ارائه می‌دهد. در انتهای دوره آموزشی، دانشجویان را بی‌طرفانه و به روش‌های عینی ارزشیابی کرده و هنگام تصحیح اوراق،

11. Reference phrases

12. Definitional area

13. Case model

جدول ۱- ویژگیهای تعریف کننده اخلاق حرفه‌ای در آموزش دانشگاهی (در صفحه مجزا آمده است)

تعریف تحلیلی	ویژگی‌های تعریف کننده	حوزه‌های تعریفی
تلاش در جهت برآوردن انتظارات جامعه و خانواده در راستای تعلیم علمی و عملی فراگیران به بهترین نحو مطلوب و نیز توجه و احترام به ارزش‌ها و هنجارهای جامعه در عملکردهای حرفه‌ای مربوط به فرایند تدریس و الگوی نقش بودن	تعهد به انتظارات و هنجارهای ارزشی جامعه	تعهدات حرفه‌ای الزامی
تعهد و پایبندی به قوانین و استانداردهای سازمان و جامعه حرفه‌ای و تبعیت از آنها و حرکت در جهت سیاست‌ها و برنامه‌ریزی‌های سازمان	تعهد به استانداردهای سازمان و جامعه حرفه‌ای	
تعهد به آموزش و هدایت فراگیران در جهت کسب دانش فنی به روز و مهارت‌های عملی استاندارد مرتبط با رشته تحصیلی	تعهد به آموزش و هدایت فراگیران	
تعهد به تکامل اخلاقی فراگیران از طریق الگوی نقش بودن (کوریکولوم پنهان) همسو با ارزش‌ها و هنجارهای مورد قبول جامعه برای پرورش صفات انسانی و اخلاقی در فراگیران و نیز توجه به هدف غایی پرورش اخلاقی فراگیران هنگام برنامه‌ریزی آموزشی، انتخاب محتوای آموزشی، مدیریت کلاس و ارتباط با فراگیران	تعهد به تکامل اخلاقی فراگیران	
تعهد به ارتقاء حرفه‌ای و تکامل مهارت‌های مرتبط با حرفه معلمی شامل مواردی که باید مطابق عرف و ارزش‌های جامعه حرفه‌ای و متناسب با جایگاه اجتماعی حرفه باشد از جمله ظاهر فردی، نوع پوشش، نحوه کلام و گفتار فرد، زبان بدن، چگونگی مراوات فردی و اجتماعی، عادات فردی	تعهد به ارتقاء حرفه‌ای خود اتیکت حرفه‌ای	سازها و ایحاد تشکیل دهنده
بخشی از اخلاق حرفه‌ای که مبتنی بر مسئولیت‌ها و تعهدات حرفه‌ای و نیز هنجارها و ارزش‌های جامعه، مبنای رفتار و تعاملات اجتماعی (تعامل با فراگیران، همکاران، والدین، جامعه) استاد قرار می‌گیرد.	اخلاق در تعاملات اجتماعی حرفه‌ای	
بخشی از اخلاق حرفه‌ای که مبتنی بر زمینه و شرایط موجود و استانداردهای حرفه مبنای عملکرد، قضاوت و تصمیم‌گیری در مورد مسایل تکنیکی یا معضلات و چالش‌های فراروی استاد قرار می‌گیرد.	اخلاق در مسائل و کارکردهای تکنیکی حرفه‌ای	
آن دسته از اعتقادات و ارزش‌ها که در طی فرایند شکل‌گیری هویت حرفه‌ای استاد، در او نهادینه می‌گردند و مستقل از ساز و کارهای تنظیمی حرفه، به عنوان محرک انگیزش درونی رفتارها و منش حرفه‌ای او محسوب می‌شوند.	ارزش‌ها و باورهای درون فردی اختصاصی حرفه	
توانایی شناسایی موقعیت‌ها و مسائلی که برخورد با آن یا تصمیم‌گیری در مورد آن مستلزم فراخوان و فعال‌سازی ساز و کار استدلال اخلاقی می‌باشد.	حساسیت اخلاقی	توانمندی‌های اخلاقی
دانش اخلاقی به معنی آگاهی از کلیه اصول و توصیه‌های اخلاقی مربوط به حرفه شامل چگونگی رفتار کردن به روش اخلاقی است.	دانش اخلاقی	
فرایند ذهنی که منجر به یک قضاوت، تصمیم‌گیری و یا عمل قابل دفاع از منظر اخلاقی می‌گردد.	استدلال اخلاقی	
توانایی فرد در پایش مداوم، بهبود و ارتقاء سطح اخلاقی خود، کنترل رفتار و برطرف کردن معایب اخلاقی	خودتنظیمی اخلاقی	

عدالت و انصاف را رعایت می‌کند. انتقادات را با روی باز می‌شنود، معقولانه و بدور از خودبینی در ضمیر خودآگاه راجع به آنها فکر کرده و در صورت منصفانه و صحیح بودن، در جهت ارتقاء عملکرد حرفه‌ای یا بهبود رفتار خود برمی‌آید. وی صبورانه و همدلانه پیگیر رفع مشکلات دانشجویان است و با آگاهی کامل از کدهای اخلاقی سازمان متبوع خود سعی می‌کند ضمن پرهیز از ایجاد ارتباطات شخصی خارج از عرف و قوانین دانشگاه، مشکلات دانشجویان را تا حد امکان مرتفع نماید. در جلسات گروه به طور منظم شرکت کرده و با حس مسئولیت‌پذیری و تعلق سازمانی که دارد در برنامه‌های گروه، مشارکت موثر دارد. نسبت به همکاران خود تعهد داشته و در صورت نیاز، تجربیات خود را بدون چشمداشت و با احترام به جایگاه و شخصیت فرد مقابل، در اختیار همکاران جوان‌تر و تازه‌کار قرار داده و به آنها کمک می‌کند در کار خود پیشرفت کنند. به منظور پیشگیری از رکود علمی خود نیز برنامه داشته و در دوره‌های آموزشی توانمندسازی اساتید در زمینه‌های مختلف آموزشی، پژوهشی، فرهنگی شرکت می‌کند.

این نمونه مدل شامل کلیه ویژگی‌های اصلی تعریف‌کننده اخلاق حرفه‌ای آموزش دانشگاهی است. به مسئولیت‌های حرفه‌ای تعهد داشته و اتیکت حرفه‌ای و تعاملات حرفه‌ای اخلاقی را رعایت می‌کند. ارزش‌هایی چون نوع دوستی، احترام به هویت افراد، تعهد و مسئولیت‌پذیری به عنوان ارزش‌های درون فردی اختصاصی حرفه در وی شکل گرفته و بواسطه برخورداری از توانمندی‌های اخلاقی، در مواجهه با مسائل تکنیکی مرتبط با حرفه خود، تصمیم‌های اخلاقی گرفته و عملکرد اخلاقی از خود بروز می‌دهد.

گام ششم - ارائه نمونه‌های مرزی، مخالف و مرتبط: تحلیل مفهوم تنها زمانی کامل خواهد شد که نمونه‌هایی ارائه شوند که در آنها ویژگی‌های تداخل‌کننده با نمونه مدل مشخص شده و در آنها تناقض یا تضاد با ویژگی‌های تعریف‌کننده مفهوم اصلی ارائه

گردد. هدف از این مرحله کمک به قویتر کردن نمونه مدل است (۱۶). این نمونه‌های دارای تناقض به اشکال مختلف نمونه‌های مرزی، مرتبط یا مخالف قابل طرح و ارائه می‌باشند.

الف) نمونه مرزی^{۱۴}: نمونه مرزی، مثالی است که بعضی از ویژگی‌های تعریف‌کننده مفهوم را شامل می‌شود نه همه آنها را (۱۶). خانم «ج» استاد یکی از دانشگاه‌ها با سابقه کار ۲۵ سال است. همگان وی را به عنوان یک انسان مهربان، متواضع، مودب و با اخلاق می‌شناسند. دانشجویان به راحتی به وی دسترسی دارند و می‌توانند مسائل درسی یا شخصی خود را با وی مطرح کنند. او صبورانه به صحبت‌های دانشجویان گوش می‌دهد و ضمن رعایت رازداری، سعی می‌کند در رفع مشکلات شخصی آنها بکوشد یا آنها را راهنمایی کند ولی طرح درس مشخص ندارد لذا اغلب از موضوع اصلی منحرف شده و مطالبی خارج از سرفصل دروس بیان می‌کند درحالیکه بخش قابل توجهی از محتوای آموزشی، تدریس نشده باقی می‌ماند و دانشجویان مجبور می‌شوند مباحث باقیمانده را خود مطالعه کنند. منابعی درسی وی خیلی قدیمی بوده و مطابق دانش روز نیستند. وی ساختار مشخصی برای توضیح اوراق ندارد لذا اگر دانشجویی نسبت به نمره خود معترض باشد یا بخاطر شرایطی مانند خطر مشروطی و قبول نشدن، نیاز به نمره داشته باشد اغلب بدون توجه به اینکه وی استحقاق و شایستگی کسب نمره را دارد یا خیر، صرفاً از روی دلسوزی به وی نمره می‌دهد.

خانم «ج» یک نمونه مرزی برای اخلاق حرفه‌ای آموزش دانشگاهی محسوب می‌شود چرا که برخی از ویژگی‌های تعریف‌کننده آن را ندارد. به عنوان مثال در مواجهه با دانشجویانی که استحقاق نمره گرفتن ندارند توانایی استدلال اخلاقی نداشته و تصمیم وی با رعایت عدالت در تضاد بوده و از نظر اخلاقی قابل دفاع نمی‌باشد. از سوی دیگر تعهد به ارتقاء حرفه‌ای خود و به روز کردن دانش علمی یا بهبود مهارت‌های

14. Borderline case

اخلاق در تعاملات اجتماعی حرفه‌ای را رعایت نمی‌کند. همچنین در مسائل و مشکلات تکنیکی حرفه‌ای اخلاق را رعایت نکرده و ارزشهای درون فردی حرفه‌ای در وی شکل نگرفته است.

ج) **نمونه مرتبط**^{۱۶}: نمونه مرتبط، مفاهیمی هستند که اگرچه مشابه مفهوم مورد آنالیز هستند اما تفاوت‌های دقیقی با آن دارند (۱۶). ارائه نمونه مرتبط کمک می‌کند شبکه‌ای از مفاهیمی که مفهوم تحت مطالعه با آنها ارتباط دارد مشخص شود (۱۴). به عنوان مثال حرفه‌ای بودن^{۱۷} از مفاهیم مطرح در شبکه مفاهیم مرتبط با مفهوم اخلاق حرفه‌ای است. دریافت پول بیشتر به ازای برتری عملکرد در بین سایر هم‌تایان، مشهور بودن به موفقیت در بین جامعه حرفه‌ای، برخورداری از احترام بیشتر در گروه شغلی به علت ارائه خدمات با کیفیت بالاتر از جمله مواردی هستند که می‌توانند عنوان حرفه‌ای بودن را به فرد الصاق کنند (۱۹، ۲۳).

آقای «ل» از اساتید بازنشسته علوم پایه در یکی از دانشگاه‌ها است. وی بعد از بازنشستگی به عنوان مدرس با تعدادی از آموزشگاه‌های خصوصی کنکور وارد همکاری شد. به سبب سابقه تدریس طولانی مدت در دانشگاه در مدت کوتاهی به عنوان یکی از مدرسین به نام در بین داوطلبین و آموزشگاه‌های کنکور مطرح شد. از ویژگی‌های تدریس وی که سبب اقبال عمومی به طرف وی گردید می‌توان این موارد را برشمرد: دانش علمی خوب و تسلط کافی به محتوا، توانایی انتقال موثر محتوای آموزشی و بیان شیوا، طراحی انواع تمرین‌های کاربردی، آموزش روشهای تست‌زنی سریع، ارائه بازخورد موثر و سازنده. آقای «ل» در طی این مدت با حمایت مالی تعدادی از موسسات چندین کتاب آموزشی در زمینه آمادگی کنکور دروس مربوط به خود به رشته تحریر درآورد و بواسطه فروش این کتاب‌ها، ضمن اینکه دریافت مالی خوبی داشت بر شهرت

تدریس نداشته و نیز در مسائل تکنیکی حرفه‌ای مانند به‌روز بودن دانش یا تعهد به پوشش دادن محتوای آموزشی اخلاق حرفه‌ای را رعایت نمی‌کند.

ب) **نمونه مخالف**^{۱۵}: والکریان می‌کند که نمونه‌های مخالف مواردی هستند که هیچکدام از ویژگی‌های مفهوم مورد نظر را ندارند و مصداقی از این مفهوم نیستند (۱۶).

آقای «م» از اساتید یکی از دانشگاه‌های کشور است. وی مدیر یکی از مراکز تحقیقاتی دانشگاه است و با چند شرکت بازرگانی نیز همکاری دارد. به دلیل مسئولیت اجرایی، کلاسهای خود را با تاخیر برگزار کرده یا به دلایلی مانند شرکت در جلسه، بدون هماهنگی قبلی با دانشجویان، کلاس را تعطیل یا به ساعت دیگری موکول می‌کند. در واکنش به اعتراض دانشجویان نسبت به این بی‌نظمی‌ها با ایشان برخورد توهین آمیزی کرده و همچنان به رویه قبلی خود ادامه می‌دهد. وی طرح درس مشخصی ندارد و تکالیفی که برای دانشجویان تعیین می‌کند هدف یادگیری مشخصی را دنبال نمی‌کند. ضمن اینکه وی تکالیف را تصحیح نکرده و برای نمره دادن مبنای مشخصی ندارد. امتحان پایان ترم وی مبتنی بر اصول ارزشیابی دانشجویی نبوده و هیچ دانشجویی هم حق اعتراض به نمره ندارد. وی بخشی از پروژه‌های تحقیقاتی خود یا پروژه‌های شرکت بازرگانی که با آن همکاری انتفاعی دارد را به عنوان تکلیف به دانشجویان تحصیلات تکمیلی خود واگذار کرده و برای این کار نمره تعیین کرده است بدون اینکه آنها را در منافع مادی یا معنوی این پروژه‌ها سهیم نماید. وی در جلسات گروه نیز بی‌نظم شرکت کرده و در فعالیت‌هایی که در جهت ارتقاء گروه هستند نیز مشارکت فعال ندارد.

در نمونه فوق استاد مذکور هیچکدام از ویژگی‌های تعریف‌کننده اخلاق حرفه‌ای آموزش دانشگاهی اعم از تعهدات حرفه‌ای و توانمندی‌های اخلاقی را ندارد. اتیکت حرفه‌ای و

16. Related case

17. Professionality

15. Contrary case

وی نیز افزوده شد. وی علاوه بر تدریس در آموزشگاه‌های کنکور، بعضاً به عنوان معلم خصوصی نیز کار می‌کند و البته دستمزد بالایی می‌گیرد.

آنچه در نمونه فوق مطرح شده است با ویژگی‌های حرفه‌ای بودن یک مدرس همخوانی دارد. حرفه‌ای بودن در معلمی به عناصری برمی‌گردد که دانش، مهارت و روش‌هایی که معلم در کار خود مورد استفاده قرار می‌دهد را می‌سازند (۲۴). به عبارت دیگر پروفیشنالیتی در معلمی عبارتست از خوب بودن در شغل خود، تامین بالاترین استانداردها و دستیابی به برتری (۱۹). دستیابی به موفقیت قابل توجه، مشهور شدن و دریافت پول بیشتر به ازای ارائه خدمات با کیفیت برتر در بین سایر هم‌تایان، حکایت از پروفیشنالیتی آقای «ل» دارد که یکی از مفاهیمی است که در شبکه مفاهیم مرتبط با اخلاق حرفه‌ای می‌تواند مورد بحث قرار بگیرد.

گام هفتم - تعیین پیش‌آیندها^{۱۸} و پی‌آیندها^{۱۹}: یکی از گام‌های مهم در تحلیل یک مفهوم تعیین پیش‌آیندها و پی‌آیندهای شکل‌گیری و وقوع آن مفهوم است (۱۶). پیش‌آیندها عبارتند از شرایط و ویژگی‌هایی که قبل از وقوع یک مفهوم باید وجود داشته باشند تا آن مفهوم حادث شود و پی‌آیندها وقایعی هستند که در نتیجه و به دنبال وقوع یک مفهوم اتفاق می‌افتند و اغلب می‌توانند محرکی برای شکل‌گیری ایده‌های جدید در زمینه مفاهیم خاص باشند (۱۶، ۱۷، ۲۵).

الف) پیش‌آیندها: برای وقوع اخلاق حرفه‌ای در اساتید و شکل‌گیری این مفهوم در آنها، وجود دو ویژگی اهمیت دارد: ۱- اخلاق‌مند بودن یعنی تخلق به صفات نیک اخلاقی مانند صبر، تواضع، ادب، انصاف و عدالت و نیز برخورداری از ویژگی‌های برجسته انسانی همچون نوع‌دوستی، احترام به حقوق فردی انسان‌ها؛ چراکه یک استاد در کنار تعلیم فراگیران، مسئول تربیت اخلاقی آنان نیز هست و این به نحو مقتضی میسر نخواهد بود مگر اینکه خود در عمل، به صفات اخلاقی و انسانی آراسته بوده

و این صفات در وی نهادینه شده باشند (۲۶، ۲۷). ۲- تسلط به مهارت‌های تدریس به انضمام برخورداری از بالاترین سطح دانش و مهارت‌های تخصصی: برخورداری از دانش موضوعی و تسلط به مهارت‌های تدریس لازمه یک معلم خوب بودن و از پیش‌آیندهای مفهوم اخلاق حرفه‌ای در آموزش دانشگاهی محسوب می‌شود (۲۶، ۲۸، ۲۹).

ب) پی‌آیندها: تحقق اخلاق حرفه‌ای منجر به برخورداری از اساتید حرفه‌ای اخلاقی می‌شود که خود زمینه‌ساز بروز پی‌آیندهای زیرمی‌باشد:

۱- **اعتماد عمومی^{۲۰}:** برخورد با معلمان و اساتید پایبند و متعهد به اخلاق حرفه‌ای با تمام ویژگی‌ها و مختصات که برای آن برشمرده شد، نوعی اعتماد نسبت به حرفه معلمی و به تبع آن، نسبت به نظام آموزش دانشگاهی را در والدین و جامعه ایجاد خواهد کرد که مهمترین دستاورد اخلاق حرفه‌ای خواهد بود (۱۸، ۲۷، ۳۰، ۳۱).

۲- **تاثیرگذاری اخلاقی و بهبود فرایند یادگیری:** التزام و پایبندی به اصول اخلاق حرفه‌ای در تمام ابعاد، از استاد یک الگوی نقش و یک اسطوره اخلاقی برای فراگیران خواهد ساخت (۳۰، ۳۲) و علاقمندی بیشتر و انگیزش مثبت در فراگیری را برای آنها ایجاد خواهد کرد و علی‌الفاعده کیفیت یادگیری را در فراگیران افزایش خواهد داد چراکه آمادگی روحی فراگیر و انگیزش، از عوامل مثبت ثابت شده در یادگیری می‌باشند (۳۳).

۳- **کنترل و نظارت حرفه‌ای بیرونی^{۲۱}:** اساساً یکی از کارکردهای سازمان‌های حرفه‌ای در راستای تضمین کیفیت، برقراری ساز و کارهای کنترل، تنظیم مقررات و اجرایی کردن آنهاست. با مشخص شدن ابعاد و سازه‌های اخلاق حرفه‌ای، استانداردهای رفتاری و کارکردی اساتید مشخص شده و امکان کنترل و پایش رفتار آنها در سطح حرفه و سازمان فراهم خواهد آمد (۳۳، ۳۴).

20. Public trust

21. External professional control and regulation

18. Antecedents

19. Consequents

دارند که حکایت از درک ناموزون و غیرهمسان صاحب‌نظران از مفهوم مورد سنجش و سازه‌های آن دارد.

نتیجه‌گیری

اخلاق حرفه‌ای در آموزش دانشگاهی مفهومی است که باید از مفاهیم مجاور آن مجزا شود. آنالیز مفهوم اخلاق حرفه‌ای در آموزش دانشگاهی فهم عمیق‌تری از اهمیت این مفهوم ایجاد کرده و سازه‌ها و ویژگی‌های آن را آشکار ساخت. اخلاق حرفه‌ای در آموزش دانشگاهی در راستای عمل به تعهدات حرفه‌ای شکل گرفته و سازه‌ها و ابعاد تشکیل دهنده آن عبارتند از اتیکت حرفه‌ای، اخلاق در تعاملات اجتماعی حرفه‌ای، اخلاق در مسائل و کارکردهای تکنیکی حرفه‌ای، ارزش‌ها و باورهای درون فردی اختصاصی حرفه که برخورداری از توانمندی‌های اخلاقی از مولفه‌های اصلی لازم برای شکل‌گیری این وجوه است. التزام به اخلاق انسانی و برخورداری از تسلط موضوعی و مهارت‌های تدریس از پیش‌آیندهای شکل‌گیری این مفهوم بوده و وقوع آن منجر به اعتماد عمومی، تاثیرگذاری اخلاقی و بهبود فرایند یادگیری در دانشجویان و نیز کنترل بیرونی حرفه‌ای می‌شود. مهمترین کاربرد این آنالیز مفهوم، مبنا قرار دادن تعریف ارائه شده در جهت ارزشیابی عینی و واقعی اخلاق حرفه‌ای اساتید و تلاش برای بهبود و ارتقاء آن می‌باشد بویژه که ارجاعات تجربی موجود تاکنون نتوانسته‌اند این مفهوم را به طور کامل و همه‌جانبه مورد سنجش قرار دهند.

تشکر و قدردانی

این مقاله حاصل بخشی از پایان‌نامه دکتری تخصصی آموزش پزشکی می‌باشد که در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی به تصویب رسیده و با حمایت مالی این دانشگاه انجام شده است. محققان از کلیه اساتید گرانقدر و همکارانی که در مراحل تدوین طرح پژوهشی، به ارتقاء کار کمک کردند صمیمانه تشکر می‌نمایند.

گام هشتم- تعیین ارجاعات تجربی: در آخرین گام تحلیل مفهوم، ویژگی‌های اساسی مفهوم مورد نظر با مصادیق تجربی آن در دنیای واقعی مطابقت داده می‌شود (۱۴). طراحی و به کارگیری سنجه‌ها و ابزارهای اندازه‌گیری یک مفهوم، شاخصی از ارجاعات تجربی و مصداق داشتن آن مفهوم در دنیای خارجی است (۱۶). با توجه به اینکه مفهوم اخلاق حرفه‌ای در آموزش دانشگاهی تاکنون به طور جامع تعریف نشده است در حال حاضر سنجه واحدی برای اندازه‌گیری کل این مفهوم وجود ندارد اما بنا بر شواهد موجود، بعضی از سازه‌ها و ویژگی‌های آن به صورت مجزا مورد ارزیابی قرار گرفته‌اند. به عنوان نمونه دانشگاه دولتی آرکانزاس^{۲۲} و کالج آموزش و اخلاق حرفه‌ای دانشگاه ایالتی جکسون ویل^{۲۳}، هرکدام ابزار و فرم مشخصی برای سنجیدن منش رفتاری اساتید دارند که بوسیله آنها ابعادی چون ظاهر، وقت‌شناسی، همدلی، پروفیشنالیسم و تعهد به یادگیری مستمرا ذیل عنوان منش رفتاری اساتید، بررسی می‌کنند (۳۵، ۳۳). برای ارزیابی تعهد حرفه‌ای اساتید نیز ابزارهایی ساخته شده است مثلثین و همکاران^{۲۴} (۲۰۱۴) سطح تعهد اساتید به کارکردهای تدریس، تعهد به یادگیری فراگیران و تعهد به حرفه معلمی را با یک پرسشنامه بررسی کردند (۳۶). میکائیل فدلس^{۲۵} (۲۰۰۴) نیز ابزاری برای سنجش حساسیت اخلاقی معلمان ساخته است (۳۷). این نمونه‌ها حکایت از این دارند که مفاهیمی چون منش و رفتار حرفه‌ای، تعهد حرفه‌ای، حساسیت اخلاقی، اتیکت حرفه‌ای که از ویژگی‌ها و سازه‌های اخلاق حرفه‌ای هستند در دنیای واقعی، مصادیق تجربی دارند اگرچه لزوم طراحی سنجه‌ای که بتواند تمام ویژگی‌های اصلی و ابعاد این مفهوم را بدون همپوشانی‌های غیرمرتبط، پوشش دهد احساس می‌شود چراکه اغلب مقیاس‌های موجود تداخل‌های مفهومی با هم

22. Arkansas State University

23. Jacksonville State University

24. Thien et al.

25. Michael Fedeles

منابع

1. Derakhshani L. Professional Ethics in Libraries and Information Center. Tehran: Payame Noor University; 2010. [Persian]
2. Gharamaleki AF. Professional Ethics. 2 ed. Qom: Majnoon; 2006. [Persian]
3. Khazaei Z. Virtue Ethics. 1 ed. Tehran: Hekmat Publication; 2010. [Persian]
4. Collste G. Applied and Professional Ethics. Kemanusiaan. 2012;19(1):17-33.
5. Arasteh H, Jahed H. Observing Ethics in Universities and Higher Education Centers: An Alternative for Improving Behaviors. Science Cultivation. 2011;1(2):31-40. [Persian]
6. Farasatkah M. Scientific Ethics: Survival Code of Higher Education. Ethics in Science & Technology. 2006(1):13-27. [Persian]
7. Nemati M, Mohseni H. Ethics in Higher Education: Indicators, Requirements, Strategies. Ethics in Higher Education. 2000;63:9-45. [Persian]
8. Birooni R. An Explanation of Code of Ethics in Teaching Based on Islamic Moral Philosophy. Tehran: Tehran University; 2005. [Persian]
9. Campbell E. Review of the literature; the ethics of teaching as a moral profession. Curriculum Inquiry. 2008;38(4):357-85.
10. Sockett H. Can Virtue Be Taught? The Educational Forum. 1996;60:124-9.
11. Campbell E. The Ethics of Teaching as a Moral Profession. Curriculum Inquiry. 2008;38(4):357-85.
12. Golmohammadi R, Motaharipour M, Cheraghi M, Miresmaeili A. Code of Ethics in Education Profession. Hamedan: Hamedan University of Medical Sciences; 2000. [Persian]
13. Glick AD, Merenstein G. Addressing the Hidden Curriculum: Understanding Educator Professionalism. Medical Teacher. 2007;29(1):54-7.
14. Rodgers BL, Knaf KA. Concept development in nursing: Foundations, techniques, and applications. 2nd. ed. Philadelphia: W.B. Saunders Co.; 2000.
15. Baldwin MA. Concept analysis as a method of inquiry. Nurse Researcher. 2008;15:49-58.
16. Walker LO, Avant KC. Strategies for theory construction in nursing. 5th ed. the United States: Prentice Hall; 2011.
17. Nuopponen A. Methods of concept analysis– a comparative study. LSP Journal. 2010;1(1):4-12.
18. Dresscher E. Professional Ethics in Teaching and Professional Teachers Organisations 2007 [cited 2014 28.05]. www.ei.ie.org. Available from: www.ei-ie.org/ethics/file/%282007%29%20Professional%20Ethics%20in%20Teaching%20and%20Professional%20Teachers%20Organisations%20by%20Eduard%20Dresscher.pdf.
19. Demirkasimoglu N. Defining “Teacher Professionalism” from different perspectives. Procedia Social and Behavioral Sciences. 2010;9:2047-51.
20. Dee JR, Henkin AB. Assessing dispositions toward cultural diversity among preservice teachers. Urban Education. 2002;37(1):22-39.
21. Ary D, Jacobs LC, Sorensen C. Introduction

- to Research in Education. 8th ed. Australia: Wadsworth; 2010.
22. Rike CJ, Sharp LK. Assessing preservice teachers' dispositions: A critical dimension of professional preparation. *Childhood Education*. 2008;84(3):150-3.
 23. Tichenor MS, Tichenor JM. Understanding Teachers' Perspectives on Professionalism. *The Professional Educator*. 2004-2005;XX-VII(1-2):89-95.
 24. Evans L. Professionalism, professionalism and the development of education professionals. *British Journal of Educational Studies*. 2008;56(1):20-38.
 25. McKenna H. *Nursing Theories and Models*. New York: Routledge; 1997.
 26. Fallona C. Manner in teaching: a study in observing and interpreting teachers' moral virtues. *Teaching and Teacher Education*. 2000;16:681-95.
 27. Hansen DT. The moral is in the practice. *Teaching and Teacher Education*. 1998;14(6):643-55.
 28. Kasher A. Professional ethics and collective professional autonomy: a conceptual analysis. *Ethical perspectives: Journal of the European Ethics Network*. 2005;11(1):67-98.
 29. Pring R. Education as a Moral Practice. *Journal of Moral Education*. 2001;30(2):101-12.
 30. Campbell E. Teaching ethically as a moral condition of professionalism. In: Nucci LP, Narváez D, editors. *Handbook of Moral and Character Education*. New York: Routledge; 2008. p. 601-17.
 31. Gregory A, Ripski MB. Adolescent Trust in Teachers: Implications for Behavior in the High School Classroom. *School Psychology Review*. 2008;37(3):337-53.
 32. Hansen DT. The moral importance of the teacher's style. *Journal of Curriculum Studies*. 1993;25(5):397-421.
 33. Almerico G, Johnston P, Henriott D, Shapiro M. Dispositions assessment in teacher education: developing an assessment instrument for the college classroom and the field. *Research in Higher Education Journal*. 2011;11(1):1-19.
 34. Maley BR. *Professionalism And Professional Ethics [Master of Arts]*: Australian National University; 1970.
 35. Notar C, Riley G, Taylor P. Dispositions: Ability and assessment. *International Journal of Education*. 2009;1:2-14.
 36. Thien LM, Razak NA, Ramayah T. Validating Teacher Commitment Scale: Using a Malaysian Sample. *Sage open*. 2014;4(2):1-9.
 37. Fedeles M. The teachers' concerns questionnaire: the development and validation of a measure of high school teachers' moral sensitivity [Doctor of Philosophy]: University of British Columbia; 2004.

Professional ethics in higher education: dimensions and constructs

Shahram Yazdani¹, Masoomeh Imanipour^{2*}

Abstract:

Background and Objective: Professional ethics in higher education is an abstract and ambiguous concept for which different definitions have been proposed. Analyzing this concept is essential to reach a united perception, setting behavioral standards and preparation of scales for evaluation. The purpose of this study was to propose a comprehensive definition of professional ethics in higher education and to identify its dimensions and constructs.

Methods and Materials: Walker and Avant's eight-step model was used to analyzing the concept of professional ethics in higher education. After extensive review of all literatures, 38 relevant articles were included in the study. Data saturation was done by analyzing 21 articles and characteristics, dimensions, constructs, antecedents and consequents of the concept were derived.

Results: The results of literature review and concept analysis showed professional ethics in higher education forms with regard to performing professional commitments of professors and has four essential characteristics which are professional etiquette, ethics in professional social behavior, ethics in professional technical functions and issues, intrapersonal professional values and beliefs, and needs ethical competencies in professors including ethical sensitivity, ethical knowledge, ethical reasoning and ethical self-regulation.

Conclusion: Identification of the elements and attributes of concept of professional ethics in higher education causes in common sense of this concept. As well, it contributes in planning the developmental strategies for optimization of professional ethics in professors as a necessity for high quality assurance of their professional performance and is a fundamental step in designing its evaluation measures.

Keywords: Professional Ethics, Teaching, Higher Education, Concept Analysis

1. Professor, Medical Education department, School of Medical Education Sciences, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran. Shahram.yazdani@yahoo.com
- 2.* Corresponding Author, Assistant professor, Critical Care and Management department, School of Nursing and Midwifery, Nursing and Midwifery Care Research Center, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran. m_imanipour@tums.ac.ir